

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Handboek Methodische Ouderbegeleiding, deel 6. De interventiefase. Keuzes en kansen

Alice van der Pas (2009). Amsterdam: Uitgeverij SWP. 280 pag. € 29,50. ISBN 978 90 6665 649 9.

‘Het Handboek Methodische Ouderbegeleiding is klaar – zestien jaar nadat ik er in 1992 aan begon’, zo schrijft Alice van der Pas (p.13) aan het einde van haar voorwoord en verantwoording in dit zesde en laatste deel van de reeks van tien die samen het handboek vormen. Alleen dit feit al dwingt respect af. De schrijfster is iemand die, terecht, blijft geloven in de noodzaak van een eigen professioneel model voor ouderbegeleiding. In haar gedrevenheid heeft ze zich niet laten afleiden door alle veranderingen waarmee hulpverleningsland in de afgelopen twee decennia te maken kreeg. Ze is al die jaren blijven nadenken over het hoe en waarom van ouderbegeleiding, en daarbij ook kritisch blijven kijken naar haar eigen handelen. Dat zij dit hele proces van kritisch kijken en overdenken, waarbij ook nog rekening wordt gehouden met de context waarin de hulpverlening gebeurt, zo leesbaar heeft verwoord, verdient veel lof.

Dit boek bestaat uit zes thema’s, door de schrijfster series genoemd, die weer zijn onderverdeeld in een aantal hoofdstukken, 45 in totaal. Het is een boek dat niet snel achter elkaar is uit te lezen. De korte hoofdstukken en de manier waarop

ze geschreven zijn, dwingen de lezer tot overdenken en soms tot herlezen. Neem het hoofdstuk ‘Het etiket, en de vertaalslag naar de werkvloer’. Hoewel dat behandelt hoe ouders ondersteund kunnen worden in de opvoeding van een kind met een psychiatrische diagnose, in dit geval ADHD, is het niet moeilijk om dit voorbeeld en de manier van werken door te trekken naar psychiatrische diagnoses in het algemeen en het ‘systeem’ rond degene die de diagnose heeft gekregen. Ook voor werkers in de volwassenenpsychiatrie is dat relevant. Waar je ook werkt in de hulpverlening, je wordt gedwongen om na te denken over de vraag ‘hoe werk ik met ouders, of anders gezegd het systeem, van de patiënt in mijn eigen setting?’

De auteur behandelt een breed scala aan onderwerpen in de zes thema’s. Thema 1 betreft de werkrelatie tussen ouder en ouderbegeleider, thema 2 de relatie van de ouderbegeleider met andere hulpverleners. De twee volgende thema’s gaan over de verklaringen die worden aangevoerd voor opvoedproblemen vanuit de theoretische verklaringsmodellen van kinderdeskundigen (thema 3) en die van systeemdeskundigen (thema 4).

De term ‘bufferdenken’ vormt de

kern van het boek. Hieraan wijdt Van der Pas zes hoofdstukken. In thema 5 introduceert zij dit sleutelbegrip en thema 6 laat prachtige voorbeelden zien hoe dit theoretische concept in de praktijk kan worden toegepast.

Kort gezegd komt het erop neer dat er altijd 'triggers' zijn voor 'trouble' bij het grootbrengen van kinderen, maar dat triggers niet altijd tot trouble hoeven te

leiden. Wat daartussen zit en tegen beschermt zijn bufferprocessen. Dat zijn er vier: een solidaire gemeenschap, een goede taakverdeling rond het kind, het kunnen innemen van een metapositie als ouder, en goede-ouderervaringen. Met het begrip bufferprocessen normaliseert zij ouder en kind en stelt zij tegelijk een doel voor de ouderbegeleiding: het versterken van deze buffers. Van der Pas werkt alle begrippen op een duidelijke manier uit, onder andere heel modern door FAQ's (Frequently Asked Questions) over de begrippen te beantwoorden en door in de laatste vijf hoofdstukken nog mooie praktijkvoorbeelden te geven.

Je zou kunnen zeggen dat al die hoofdstukken, vooral de 34 hoofdstukken die vallen onder de eerste vier thema's, een wat te versnipperd geheel vormen. Anderzijds geeft het juist heel goed weer hoe de zoektocht is verlopen naar hoe ouderbegeleiding eruit moet zien, en welke afwegingen de schrijfster heeft gemaakt.

Je zou ook kunnen opmerken dat de schrijfster wel erg negatief is over de samenwerking tussen teams in de tweede en derde lijn en de ouderbegeleider. Bij deze samenwerking zou 'de manier waarop de ouderbegeleider de werkelijkheid van de ouderlijke werkvloer

benoemt, ordent en interpreteert het moeten afleggen tegen protocollen en formats die uit een ander discours stam-

men' (p.67). Ik denk dat het aandeel van de ouders, het systeem, en daarmee ook van de ouderbegeleider een steeds grotere rol is gaan spelen in de behandeling van een kind, ook op de werkvloer van de tweede- en derdelijns hulpverlening. Zelfs in de volwassenenpsychiatrie kun je deze trend gelukkig waarnemen. En dat is, volgens mij, juist te danken aan mensen als Alice van der Pas, die al lang emancipatoir aan het strijden zijn voor een rol van de ouders en voor een eigen plek van ouderbegeleiding binnen de hulpverlening.

Ik ben het niet eens met haar pleidooi 'voor meer begrip van de kant van ouderbegeleiders voor al diegenen met wie ze samenwerken en voor het feit dat serieuze aandacht voor ouders het werk van een heel team kan verzwaren' (p.76). Naar mijn idee is samenwerken met een systeem geen verzwaring van het werk, maar een andere manier van werken. Een manier die veel meer gericht is op samen zoeken naar oplossingen en samen de mogelijkheden en

**... allerlei narigheid
door niet-uitgesproken
verwachtingen ...**

ook onmogelijkheden van alle partijen onder ogen zien. Dit zorgt voor transparantie in het hele hulpverleningsproces naar alle partijen, zowel naar de patiënt en diens systeem als naar de hulpverleners. En dat voorkomt voor een groot gedeelte allerlei narigheid door niet-uitgesproken verwachtingen en daaruit resulterende teleurstellingen in elkaar.

Dit boek is een must voor alle ouderbegeleiders omdat het veel praktische handvatten biedt. Daarnaast kan ik het ook anderen aanraden die vaak met ouders van psychiatrische patiënten te maken hebben, of misschien wel juist degenen die dat in de nabije toekomst meer willen gaan doen.

Jurgen Cornelis



Psychologische patiëntenzorg in de oncologie. Handboek voor de professional

Hanneke de Haes, Leo Gualthérie van Weezel, Robbert Sanderman (red.) (2009). 2e gewijzigde druk. Assen:Van Gorcum, 476 pp. € 62,50. ISBN 978 90 232 4505 6.

Het redactietrio dat dit boek tot stand heeft gebracht, is zeer ter zake kundig. De Haes is hoogleraar Medische Psychologie in het AMC in Amsterdam, Gualthérie van Weezel is als psychiater verbonden aan het Nederlands Kankerinstituut en Antoni van Leeuwenhoekziekenhuis en aan het Amsterdams Instituut voor Gezins- en Relatietherapie, en Sanderman is hoogleraar gezondheidspsychologie in het Universitair Medisch Centrum Groningen. Naast bijdragen van henzelf bevat dit handboek bijdragen van 48 deskundigen op het gebied van psycho-oncologie in Nederland.

Het is verheugend te merken dat er, na de geheimzinnige stilte rond de

ziekte K die nog tot de jaren zestig van de vorige eeuw voortduurde, intussen zo veel know-how is ontwikkeld om mensen die met kanker geconfronteerd worden bij te staan bij het verwerken van hun ziekte en het vinden van een nieuw evenwicht. De doelstelling van de redactie om de professionalisering van de eigen beroepsgroep te bevorderen door kennis over te dragen en de kwaliteit van zorg aan de patiënten te verbeteren, is met dit handboek zeker gehaald, zowel voor de beginnende therapeut op dit gebied als voor de meer ervaren collega.

De kracht van dit handboek is dat het nadrukkelijk de context rond de patiënt in kaart brengt en ook een hele stoet